

LJUDSKI TEDNIK

Leto II. - Lir 15., Jugolir 10., Din 6.

Postnina plačana Trst 11. septembra 1947

Spedizione in abbon. postale II. o gruppo

Stev. 84

Križi in težave
Tršaškega Kraša

Naša izvirna reportaža

800 let obstoja najpomembnejše slovanske prestolnice

Z velikimi svečanostmi je te dni Moskva slavila svojo osemstoletnico. Tudi druga mesta po vsem demokratskem svetu so proslavila ta praznik in Moskvi čestitala. Moskva namreč ni simbol zmage in moči samo za ruskega človeka, temveč za vse napredno človeštvo simbol pravice, borbenosti, herojstva in kulture.

Za to proslavo je izdal generalisim Stalin sledečo poslanico:

Posiljam pozdrave glavnemu mestu naše domovine Moskvi ob dnevu njene 800-letnice.

Danes slavi vsa država ta pomembni dan. Ne proslavlja ga formalno, ampak z občutkom ljubezni in spoštovanja zaradi neprecenljivih zaslug Moskve do domovine. Te zasluge niso samo v tem, da je Moskva v zgodovini trikrat osvobodila našo domovino tujčevega zatiranja — mongolskega jarma, poljsko-litvanske invazije in francoskega vpada. Zasluge Moskve so predvsem v tem, da je postala temelj za zedinjenje razcepljene Rusije v enotno državo v enotno vladno, z enotnim vodstvom.

Nobena država ne more pričakovati, da bo ohranila svojo neodvisnost, da bo dosegla resen gospodarski in kulturni napredek, če ji ne uspe rešiti se fevdalne razcepljenosti in nesloge, ki jo povzročajo velikaši. Samo tista država, ki je zedinjena v enotni, centralizirani državi, lahko pričakuje, da bo sposobna doseči resen kulturnogospodarski napredek, da bo sposobna utrditi svojo neodvisnost. Zgodovinska zasluga Moskve je v tem, da je bila in ostala temelj ter pobudnik ustanovitve centralizirane države v Rusiji. S tem pa niso izbrpane vse zasluge Moskve za domovino. Ko je bila po volji velikega Lenina znova proglašena za glavno mesto naše domovine, je postala Moskva svetilnik nove sovjetske dobe.

Danes ni Moskva samo pobudnica graditve novega sovjetskega družbenega gospodarskega reda, ki je vladno kapitala zamenjal z vladno delo in ki zavrača izkoriščanje človeka po človeku; Moskva je hkrati glasnik gibanja delovnega človeštva za osvoboditev izpod kapitalističnega suženstva.

Danes Moskva ni samo pobudnica graditve nove sovjetske demokracije, ki odklanja vsako neposredno ali posredno neenakost državljanih, spola ras in narodov, demokracije, ki zagotavlja pravico do dela in pravico do enake nagrade za enako delo. Moskva je tudi prapor borbe vseh delovnih narodov sveta, vseh zatiranih ras in narodov za osvoboditev izpod gospostva plutokracije in imperializma. Brez dvoma bi Moskva brez takšne politike nikoli ne mogla postati središče organizacije prijateljstva med narodi in bratskega sodelovanja med njimi v naši mnogorodni državi.

Moskva danes ni samo pobudnica graditve novega načina življenja delovnega ljudstva glavnega mesta, osvobojenega bede in neznosnega obstoja milijonov siromašnih in brezposelnih, Moskva je v tem pogledu tudi zgled vseh prestolnic sveta. Eden izmed najbolj boleasnih vzrokov velikih prestolnic evropskih, azijskih in ameriških so brez dvoma siromašne delavske četrti, v katerih so milijoni osiromašenih delovnih ljudi ob-

sojeni v bedno življenje in počasno bolešno umiranje. Zasluga Moskve je tudi v tem, da je popolnoma odstranila te siromašne četrti in omogočila delovnemu ljudstvu, da se je preselilo iz kleti in kolib v stanovanja in hiše buržoazije in v nova udobna poslopja, ki jih je zgradila in jih dobro oskrbuje sovjetska vlada.

Končno je zasluga Moskve tudi v tem, da je glasnica borbe za trajen mir in prijateljstvo med narodi, glasnica borbe proti hujskačem na novo vojno. Za imperialiste je vojna najbolj donosen posel. Ni čudno, če skušajo na kakršen koli način izzvati novo vojno. Zasluga Moskve je v tem, da vztrajno razkrinkava hujskače k novi vojni in da zbira pod zastavo miru vse miroljubne narode. Znano je, da miroljubni narodi z upanjem gledajo v Moskvo kot na glavno mesto velike miroljubne sile in močan steber miru.

To so zasluge, zaradi katerih slavi naša domovina danes 800 letnico Moskve s tolikšno ljubeznijo in spoštovanjem do svojega glavnega mesta.

Živela naša mogočna, ljubljena sovjetska in socialistična Moskva!

ZASTOPNIKI JUGOSLOVANSKE ARMADE POLAGAJO VENEC PRED SPOMENK BAZOVIŠKIH ŽRTEV

BORBA SIL REAKCIJE PROTI SZ

Uvodna pripomba:

Knjiga, ki sta jo spisala dva ameriška novinarja M. Sejers in Kan „Tajna vojna proti Sovjetski Rusiji“, je izšla v rusčini pri Državni založbi inozemske literature (Gosudarstvenno izdatelstvo inostranno literature, Moskva 1947 g.).

Ob izidu tega prevoda je sovjetski kritik S. Bušuev objavil v februarju „Izvestij“ z dne 15. julija 1947 zanimivo oceno knjige, ki bo nedvomno zanimala naše bralce.

Dva znana ameriška novinarja M. Sejers in A. Kan sta izdala knjigo „Tajna vojna proti Sovjetski Rusiji“, v kateri predočujeta na podlagi dokumentov in spominov borbo mednarodne reakcije proti Sovjetski državi. Sejers in Kan sta delala v Komitetu za borbo proti nacistični propagandi v ZDA. Razpolagata sta z velikim materialom o rovarjenju fašistov v različnih deželah, zlasti, kajpak, v Združenih državah Amerike.

Objektivnost in tolmachenju dejstev, smotrnost in antifašistična usmerjenost — so brez dvoma vrline knjige. Knjiga, ki je namenjena amerišskemu bralcu, ustreza, seveda, amerišskemu okusu, t. j. naslanja se v veliki meri na senzacije. Toda bralac bo znal ločiti tolmachenja od bistva opisanih dogodkov.

Knjiga se začne s poglavjem „Ustanovitve sovjetske oblasti“. „Z Baltika je pihal mrzel jesenski veter, deževni oblaki so nizko obviseli nad mestom; dogodki so se naglo razvijali in se bližali svojemu zgodovinski odločitvi.“

Ameriški polkovnik Thompson je brzojavil v Washington: „Boljševiki se potegujejo za večino na Vseruskem shodu delavcev in kmetijskih poslastcev, ki se šikljajo za prihodnji mesec. Če bodo uspeli, bo sestavljena nova vlada. Posledice utegnemo biti

pogubne — celo do separatnega mira. Izkoriščamo vsa sredstva, toda potrebujemo takojšnje podpore, sicer bo prekasno.“

Tretjega novembra se je vršilo v Thompsonovem kabinetu tajno posvetovanje vodstva zaveznikov v Rusiji. Na dnevnem redu je bilo vprašanje: kako ukrotiti boljševike.

Sedmega novembra 1917. leta, štiri dni po tistem posvetovanju, je oblast prešla na boljševike.

Mlada Sovjetska država je bila že prve dni svojega obstoja obdana s sovražno izolacijo in z izizvalnimi spletkami s strani kapitalističnih držav. Borba je bila izredno ostra in ogorčena. Diplomati tujih držav so izpremenili svoja poslanstva v gnezda antisovjetske zarote.

Zavezniki stare carske Rusije so bili vznemirjeni zaradi odstopanja ruske vojske iz vojne. Vsekakor je bilo treba prisiliti ruske vojake, da bi branili imperialistične interese ZDA, Velike Britanije in Francije. Proti vsem načelom mednarodnega prava so bivši zavezniki brezobzirno posegali v notranje zadeve Rusije in skušali zadušiti mlado Sovjetsko državo.

V knjigi je podrobno opisano, kako so bila organizirana in uresničena prva dejanja antisovjetskega terorja, notranje zarote in upori. Lokkart, bivši vicekonzul v Moskvi, pozneje opolnomočenec britanske vlade, se je osebno povezal z agentom imperialistične reakcije — Trockim, ki je angleška obveščevalna družba imela z njim — že zdavnaj posebne namene. Lokkart je nameraval izkoristiti Trockega v borbi proti boljševikom in pripraviti skupaj z njim „grandiozen puč“ proti sovjetski oblasti.

Zarota Lokkarta in angleškega obveščevalca Sydneyja Rejlja (ta je v eni osebi Relinski, mosk. Konstantin, gospod Maslino), ki si je načel na logo, umoriti Lenina in druge vidnejše boljševike, je propadla. Ko je An-

tanta doživela neuspeh tudi v svojih drugih poskusih, da bi zrušila sovjetsko oblast z zarotami, je prešla k oboroženi intervenciji. Vrhovni svet Antante je razpravljal o „ruskem vprašanju“ ter sprejel načrt o razdelitvi sovjetskega ozemlja v dve vplivni coni Anglije in Francije. Zavetje Murmanska in Arhangelska, vojna v Pribaltiku, pohod Judenica na Petrograd, pohodi Kolčaka in Vranglja, dejanja banditskih tolpe Semjonova in barona Uger-Sternberga, japonski vpad na Daljnem Vzhodu, so bili vnaprej pripravljeni po agentih tujzemskih obveščevalcev, ki so se opirali na belogardiste in trockiste.

Pozimi leta 1921–1922 se je Trocki povezal preko sovjetskega poslanika v Berlinu Krestinskaga s poveljnikom Reichswehra generalom Hansom von Sektom in se pogodil z njim, da bo prejel od njega stalno denarno podporo, zato pa je bil izdajalec Trocki dolžan pošiljati Sektu „nekatero tajno in tehtno podzibke vojaškega značaja“. Poleg tega se je obvezal, da bo „podpiral izjavo vizumov nekaterim njegovim ljudem, ki bi jih poslali na ozemlje Sovjetske zveze kot obveščevalce.“

V Evropi in Ameriki so razširjali besno antisovjetsko propagando. Na dnu te propagande so bili imperialistični in izkoriščevalni nameni — stremenje, polastiti se takih bogastev naše zemlje, kakor je severni ruski les, donski premog, sibirsko zlato in kavkaški petrolej.

Neposredni organizator je bil V. Churchill, ki je bil takrat vojni minister.

Od trenutka, ko je bila ustanovljena sovjetska oblast v Rusiji, je Churchill podpiral kontro-revolucionarno dejavnost belogardistov.

Revolucijska vohra je pometla velike finančnike in industrialce, plemstvo in imenitnike, carske oficije in žandarje, vohune in kokote, bankirje

Bolgarski 9. september

Bolgarija je praznovala v torek svoj največji nacionalni praznik — 9. september. Na ta dan se bolgarsko ljudstvo s ponosom spominja velikega dne 9. septembra 1944, ko je pod vodstvom Domovinske fronte in s pomočjo sovjetske armade zrušilo protiljudski režim, ki je prodajal interese ljudstva tujim imperialistom. Takoj po tej zmagi je vlada Domovinske fronte napovedala vojno hitlerjevski Nemčiji. Bolgarska vojska, očiščena fašističnih elementov, se je slavno borila ob strani sovjetske in jugoslovanske armade. Deveti september 1944 je pospešil razkroj nemškega vojnega stroja, predstavljala pa tudi preokretnico ne samo v notranji, temveč tudi v zunanji politiki bolgarske države.

Domovinska fronta je pri volitvah novembra 1945 dosegla odločilno zmago, še manj kot leto pozneje pa se je bolgarsko ljudstvo s plebiscitom odločilo za republiko in odstranilo tujo, vsiljeno monarhijo, ki je imela na vesti premnogo narodnih nesreč in preteklosti.

Zunanja politika nove Bolgarije se z vsoto težo naslanja na sodelovanje z demokratičnimi državami. Blejski sporazum je gotovo eden izmed najlepših dogodkov balkanske zgodovine. Blejski sklepi pomenijo potrditev bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije in Bolgarije.

Bolgarsko ljudstvo pa praznuje tudi velike zmage v gospodarski obnovi in izgradnji dežele. Tako opogumljeno in računajoč vselej na nesebično pomoč svojih prijateljev, zre bolgarsko ljudstvo vedro v bodočnost.

in restavraterje, teroriste in suterenerje, klevečniške žurnaliste itd. Vsi ti so bili polni divjega sovraštva proti Sovjetski Rusiji. Skupno število ruskih izseljencev v Evropi in Ameriki je znašalo poldrug do dveh milijonov. Iz te srede so nabirali Churchill, Hoover in drugi predstavniki mednarodnega imperializma izvrševalce svojih zamisli.

„Beli generali, — pišeta Sejers in Kan, — so se odkrito bojevali za ustvaritev svoje Velike Rusije, za svoja veleposessva, za svoje koristi, stanovske predprave in čine.“ Podpirajoč belogardistične vojske so se nekateri predstavniki imperialističnih držav, ki so sovražili boljševike, pustili voditi pri tem po svojih ozkih sebičnih razlogih. Avtorja navajata kratek življenjepis Herberta Hooverja, bivšega predsednika Združenih držav. Herbert Hoover je že pred prvo svetovno vojno z uspehom spekuliral na rusko najfno. Ko so začeli obdelovati majkopska ležišča, je Hoover že imel kontrolne pakete akcij v enajstih petrolejskih družbah. L. 1912. je bil v družbi z angleškim arhimilijonarjem Lesliejem Urkvartom soudeležen v koncesijah za izkoriščanje rudnin in gozdov Urala in Sibirije. Nato sta Hoover in Urkvart ustanovila rusko-azijsko družbo in sklenila sporazum z dvema carskima bankama, s katerima je ta družba dobila predpravo za izkoriščanje rudniških virov. S tem je dosegla premočenska vrednost družbe eno milijardo dolarjev.

Navajajoč razloge „tajne vojne proti Sovjetski Rusiji“, ki so jo vodili najvišji predstavniki tujih držav, Sejers in Kan pravilno opisujeta ves potek dogodkov. Čeprav pišeta v prijaznem smislu za ZSSR, vendar skušata vsiliti bralcu lažno predstavbo, češ da je bila vlada Združenih držav Amerike v splošnem naklonjena Sovjetski Ru-

PO ŠIROKEM SVETU

Poljski premog - nevarnost za ZDA

»Ti prokleti Poljaki« se je razburil Mr. Jenkins, šef eksporta premogovnega trupa Pensilvanije, ki se mudi v Evropi pri ameriškem zasedbeni oblasti kot izvedenec za zamožano vprašanje ruskega premoga. Zaradi Poljakov namreč Američani lahko izgube evropski premogovni trg. Lahko se zgodi, da bi Poljaki izrinili Američane iz Italije, Francije, Nizozemske. Ne bi se bilo čuditi, če se lepega dne pojavi poljski premog v Ameriki za kako desetino dolarja pri tem bolj poceni od ameriškega.

V čem je tolika zaskrbljenost Amerikancev za evropski premogovni trg? Če ameriški premogovni trust ne izvozi vsaj dve petini svoje letne produkcije, tedaj tvega, da bo moral ustaviti delo vsaj v 4% rudnikov in vreči na cesto nekaj milijonov rudarjev. Trenutno proizvaja Amerika okrog pol milijarde ton premoga. Med vojno je bil ta premog zelo važen v industriji in na železnici zaradi pomanjkanja nafte in bencina. Sedaj se pa nafta vrača in nadomešča premog. Posledica tega je, da je treba misliti na iz-

voz vsaj 200 milijonov ton premoga. Zastoj izvoza bi pomenil tudi takojšnje ustavitev dela na sto in sto tovarnih ladih in povečanje brezposelnosti med pomorščaki in delavci v lukah. Kontinentalna Evropa je pred vojno uvažala okrog 100 milijonov ton iz Anglije in od drugod. Danes je pa to število še večje, le da pri njem Anglija ne igra več vloge; ker ji sami primanjkuje premoga. Zato je Amerika še vnesla v svoje račune kritje potreb premoga v Evropi. (Samo Italija n. pr. rabi letno 12 milijonov ton, angleškega in nemškega premoga pa sedaj ni).

In sredi teh računov se pojavi Poljska, ki je z res izrednim in čudovitim naporom dvignila produkcijo premoga v Šleziji od 20 na 50 milijonov ton. »In če bomo iz inozemstva dobili pomoč pri modernizaciji opreme naših rudnikov, bomo gotovo postali prvi iz-

vozniki premoga v Evropi. L. 1949 bo Poljska lahko proizvajala 90 milijonov ton premoga.« Tako je izjavil poljski minister za industrijo.

Ta stvar med voditelji premogovnega trupa v Ameriki sicer ni bila neznana, a še večjo vznemirjenost je povzročilo dejstvo, da bo Poljska na podlagi trgovske pogodbe dobavila Franciji milijon ton premoga po nižji ceni kot Amerika. Kljub oviram in ameriški pritisku na države potrošnice premoga, si poljski premog utira pot na evropski trg. Italija pa je zaradi politike demokristjanske vlade obvezana kupovati ameriški premog, čeprav dražji kot poljski. Toda situacija se lahko hitro spremeni. Tako n. pr. zadostujeta za svetovno gospodarsko krizo dva faktorja: da si Evropa opomore s premogom in pa dobra žitna letina. Od teh dveh

faktorjev je prvi v rokah Poljske, drugi pa Sovjetske zveze.

L. 1929 je Sovjetska zveza z ogromnimi količinami žita povzročila, da je na žitni borzi v Chicagu padla cena od dveh dolarjev na 50 in potem 38 centov za »bushel« (posoda 27 l). Ni rečeno, da se kaj podobnega ne bi moglo ponoviti. Sovjetska zveza že nudi velike količine žita državam, s katerimi sklepa pogodbe.

Tako se lahko zgodi tudi s poljskim premogom, zlasti ker ima Poljska v rokah učinkovito orožje: prodaja namreč svoj premog v zameno za surovine in izdelke, ne da bi zahtevala tuje valute. Pri Ameriki je pa ravno nasprotno, ko mora izvažati za vsako ceno in uvažati vedno manj.

Druga svetovna kriza, ki se je na mnogih sektorjih svetovnega gospodarstva že pojavila, lahko postane splošna, če bi premog in žito preplavila trg. In to je odvisno od Sovjetske zveze in Poljakov. Mr. Jenkins ima torej prav: ti prokleti Poljaki so res nevarni.

(Po članku Domenica Bevilacqua v »Corriere di Trieste«).

GRČIJA

(TANJUG). — Ob odločitvi Sveta narodne obrambe Grčije, kateri je razen Tsaldarisa prisostvoval tudi šef ameriške in angleške misije, da tisk ne bo smel prinašati vesti o vojaških operacijah, objavlja »Humanité« članek, v katerem pravi med drugim: »Z uvedbo cenzure skuša Tsaldaris prikriti grškemu ljudstvu kritični položaj vlade in zakriti eventualne prihode novih ameriških čet v Grčijo.

ZDA

(TANJUG). — V zadnjem času je reakcija še povečala svoje napore, da bi bili uklenjeni napredni listi jugoslovanskih emigrantov v Združenih državah. Predvsem močne napade so začeli proti najstarejšemu listu emigrantov »Enakopravnost«, ki izhaja v Clevelandu. Razen drugega, je reakcija začela proti listu kazenski postopek, zahtevajoč 200.000 dolarjev kot povračilo za »netočne« vesti, ki naj bi jih list objavil. Obtožbo je vložil znani sovražnik nove Jugoslavije Franc Gabrovšek, ki je bil pred vojno direktor klerikalne zadrage, sedaj pa je duhovnik v Clevelandu.

SOVJETSKA ZVEZA

(AFP). — Po poročilih sovjetskega radia so ameriške oblasti na Koreji pridržale v zaporu sovjetskega oficirja. Radio poroča, da 7. avgusta sovjetski major Pulavski zaradi valov ni mogel doseči zemlje južne Koreje, kjer pa so ga ameriške oblasti aretirale. Na pismo poveljnika sovjetskih čet na Koreji je komendant ameriških čet odgovoren, da ni noben sovjetski oficir v ameriških zaporih. Toda sovjetski radio še nadalje sprahuje ameriškega poveljnika, iz kakšnih razlogov pridržuje sovjetskega oficirja.

FRANCIJA

(AFP). — Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da je francoska vlada stopila v stike s sovjetsko, da bi zvedela, če lahko Sovjetska zveza proda Franciji žito. Sovjetska vlada nato še ni mogla dati odgovora, ker se nima v rokah točne podatke žetve v Sovjetski zvezi in ker je žetev v Sibiriji še popolnoma neznana. Iz uradnih sovjetskih virov so izjavili, da bo šele čez nekaj tednov sovjetska vlada mogla vedeti, če bo imela na razpolago žito za izvoz.

TURČIJA

(AFP). — Demokratična stranka opozicije je objavila poročilo, v katerem pravi, da »bo vodila in še povečala borbo proti Pekerjevi vladi in proti demokratični miselnosti, katero ta vlada predstavlja. Kljub naporom predsednika republike Ismet Inenija, da bi dosegel v deželi pomirjenje, se zdi, da se bo borba opozicije proti notranji in ekonomski politiki vlade znatno podostrila.

ZASEDANJE „ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV“

SLIKA S SEJE, NA KATERI JE BIL ODKLONJEN SPREJEM ITALIJE V OZN. PRVI OD LEVE JE SOVJETSKI DELEGAT GROMIKO.

BORBA SIL REAKCIJE PROTI SZ

(Nadaljevanje s 1. strani)

siji, in si prizadevata, da bi opravila intervencijo, ki so se je takrat udeležile Združene države.

Kako neosnovani so podobni poskusi, naj pokaže naslednje mesto iz cenzurirane knjige. Sejers in Kan navajata zapiske Ralpa Albertsona, ki je obiskal severno Rusijo leta 1919 in ki priznava:

»Mi smo uporabljali proti boljševikom kemične naboje. Ko smo zupuščali vasi, smo nastavili povsod strelske pasti, kakršnih smo se le mogli domisliti. Nekdo smo postrelili več kot trideset ujetnikov. Ko smo pa ujeti komisarja v Borkovski, je nek seržant, ki mi je sam to pripovedoval, vrget na ulico njegovo truplo, ki je imelo šestnajst z bodalom prizadetih ran. Borkovski smo zauzeli z nenadnim napadom, in seržant, ki ni bil vojak, ni utegnil pobegniti orožja. Večkrat sem slišal, kako je nek oficir velel svojim vojakom, naj ne delajo ujetnikov, temveč naj jih pobijejo, celo tedaj, če so brez orožja. Videl sem, kako so hladnokrvno ustrelili boljševiškega ujetnika. Ki se je vedel docela krivko. Vsako noč smo ustrelili skupine ujetnikov.«

Tudi v naslednjih letih so poskušali vodilni državniki take vrste, kot sta bila Churchill in Hoover, izpodkopati od znotraj sovjetsko oblast s tajnim rovarjenjem.

Naslednja agentura, ki so se je poslužili inozemski reakcionarji za izvrševanje svojih načrtov, je bila za to pripravna industrijska partija — združene blivih čimtaljev industrijskih in trgovskih torak stare Rusije. Izdajalski načrti industrijske stranke so bili gestavljeni v skladu z domnevanim napadom na Sovjetsko zvezo, ki bi moral biti na mnenju zvoznikov

proti koncu 1929. ali v začetku 1930. leta. Eden izmed voditeljev industrijske stranke, Rjabušinski, se je obrnil do predstavnikov tujih držav s prošnjo za pomoč s tole utemeljitvijo: »Ni na vsem svetu podjetja, ki bi bilo gospodarsko bolj opravičljivo, bolj rentabilno, kakor je osvobodjenje Rusije.«

Leta 1935 so dozorevali načrti združenega napada Japonske in Nemčije na Sovjetsko zvezo. Japonske vojske v Mandžuriji so prilejale »poskusne« upade v sovjetsko ozemlje. Nemško vrhovno poveljstvo se je skrivaj pogajalo s fašistično vlado Poljske za sklenitev antisovjetske zveze. 12. septembra 1937. leta je Hitler na načel-

stični paradi v Nürnbergu rekel, misleč pri tem na vojno proti ZSSR: »Mi smo pripravljeni v stehernem trenutku.«

Toda v vojni proti ZSSR Hitlerjevi, niso našli zaveznikov znotraj sovjetske dežele. »Pete kolone«, ki so z njeno pomočjo zavajali napadene dežele, — pišeta Sejers in Kan, — v Rusiji ni bilo. Vsi sodni procesi promizajalcem in veleizdajcem, — priznava avtorja, — so bili samo del odločnih in energičnih naporov sovjetske vlade, da bi obdarovala dežele ne samo pred notranjimi zarotami, temveč tudi pred napadom od zunaj.

Zadnji, četrti del knjige »Tajna voj-

pokrajina pa zaradi poplav in toče.

Pri železniški nesreči v bližini Winipega (USA) je bilo okrog 40 mrtvih. 13 potnikov je umrlo med prevozom v bolnico.

Huda eksplozija je porušila v Jafu hišo Rafika Tamina, člana Vrhovnega arabskega odbora. V trenutku eksplozije njega ni bilo doma. Ne ve se, ali so bile druge žrtve; škoda pa je vsekakor znatna. Zdi se, da gre za politični atentat.

Število mrtvih pri nesreči v kinematografu v pariškem predmestju v Rueili, o kateri smo poročali v zadnji številki, se je dvignilo na 92.

V petek se je v Milanu zrušila še nedokončana palača. Dasi se niso odkopali izpod ruševin vseh ponesrečencev, je vendar najmanj 12 mrtvih. Odgovornost za nesrečo pada na nesolidno delo.

GLOBUS

Pripetilo se je, da se je sin nekega poročnika Olsona v Københagenu rodil v tramvaju, ko mati ni več utegnila dospeti pred porodom v porodnišnico. Tramvajska družba se je nato odločila, da izda stranvaskemu otroku trajno vozovnico za vse proge.

Baje so videli v Alžiru v poštni palači blizu skladišča paketov, ki so prišli iz ekvatorialne Afrike, štiri metre dolgo kačo. Nekdo, ki je od strahu obolel, zatrjuje, da je bila kača temne barve z belimi lisami na glavi. Mislijo, da je ta kača pripotovala v Alžir, skrita med vrečami z živili.

22 milijonov ljudi na Kitajskem je prizadetih zaradi suše po drugih

katerih razmišljati!

POLJSKA

(PAP) — Ko je komentiral evropski položaj, je ameriški radijski dopisnik Howard Smith, ki je obiskal Poljsko, dejal: »Središče težišča Evrope se pomika od zapada proti vzhodu. Poljska je edina dežela, ki je prekoračila nivo predvojne produkcije in Jugoslavija edina dežela, ki je končala povojno obnovo.

MESIKA

(TASS) — Meksikanski list »El Popular« je objavil izjavo meksikanske konfederacije dela, v kateri je rečeno, da se je gospodarski položaj v državi znatno poslabšal posebej v gradbeni stroki in industriji čevljev, kjer je število brezposelnih naraslo na 350 tisoč oseb. List pravi, da obstaja resna grožnja, da se bo to število v bližnji prihodnosti še povečalo. V izjavi poziva vlado k takojšnjim energičnim odlokom, da se prepreči nadaljnje slabšanje položaja.

TURCIJA

(TASS) — List »Tasvir« je objavil nov spisec državljanov, ki sta jih aretirala policija in orožništvo ter z njimi zelo slabo postopala.

ZDA

(TANJUG) — List »New York Times« poroča iz Brockfielda, da je združenje za izboljšanje socialnega položaja črncev na svojem zasedanju obsodilo protidelaški zakon Taft-Hartley, ki še bolj otežkoča že tako težke življenjske pogoje črncev. Asembleja je izglasovala noto, v kateri zahteva izdelavo programa, ki bo zagotovil črncem enakost pravice, pravice življenja in ne života. V noti je tudi poudarjeno dejstvo, da živijo črnci v popolnoma neprimernih stanovanjih in da tudi brezposelnost vedno bolj narašča v vrstah bivših črnih borcev.

ITALIJA

(AFP) — Partizani iz Piemonta so poslali vladi ultimatum, po katerem zahtevajo, da se v petnajstih dneh izvrši smrtna obsodba, ki jo je posebno sodišče v Turinu izreklo proti 6 fašističnim kriminalcem iz Casale. Znano je, da je bila v Casalu proglašena stavka zaradi izredno počasnega delovanja sodišča in da je bilo v drugih mestih Piemonta prekinjeno delo v znak solidarnosti s stavkajočimi v Casalu.

ITALIJA

(AFP) — Trgovina s črnci obstaja tudi v Italiji. List »Repubblica« objavlja vest iz Livorna, ki pravi, da so bili mnogi črnci novorojenčki iz nelegalnih zakonov med ameriški črni vojniki in italijankami kupljeni, oziroma prodani za vsote do 200.000 litr.

PO DOMAČI ZEMLJI

MATERE PADLIH PARTIZANOV S TRNOVIM VENCEM. S TRNOV VISE RDEČA SRCA Z IMENI.

NA GROBOVIH PRVIH ŽRTEV UTRJUJE NAŠE LJUDSTVO SVOJO ENOTNOST

V dne, ko se narahlo javlja jesen, se vsako leto spominjamo starih bazoviških junakov. Takrat, pred sedemnajstimi leti in že prej in še dosti pozneje, za nas ni bilo pomlad. Grozen led nas je oklepal, a globoko pod njim življenje ni zamrlo. In prišla je pomlad, silna, nezadržna. Zdrobil se je led, vsepovsod je poglajalo novo življenje.

Kjer so pod fašističnimi spinčenkami padli štiri mlada življenja, prav tam, na zadnjih obronkih Krasa, je dobil fašizem svoj zadnji, smrtni udarec. Čudovito seme je bila kri bazoviških mučnikov!

V soboto, na obletnico mučeniške smrti Bidoveca, Marušiča, Miloša in Valenčiča, se je ljudstvo dopoldne zbralo na njih grobovih pri Sv. Ani, zvečer pa je prisostvovalo lepi komemoraciji v Domu pristaniških delavcev.

V nedeljo dopoldne je pri spomeniku v Bazovici opravil sp. mašo brat enega izmed mučnikov, bazoviški tov. Bidovec. Pri polaganju vencev je bil presunljiv pogled na štiri v črno oblečene žene, matere padlih partizanov, ki so položile k spomeniku trnov venec; predstavljale so vse tiste primorske matere, katerih sinovi so dali življenje v partizanski borbi.

Se vedno so prihajali ljudje v Bazovico, peš in z avtomobilom od vseh strani. Neprestano so romale množice k spomeniku, postale za hip, se zamislile in odstopile me-

sto drugim. Na prostornem travniku so Bazovci pripravili velik oder. Godba krožka Rinaldi je izvajala koncertne točke.

Po koncertu je spregovoril tov. Branko Babič. Ze v začetku svojega govora je poudaril, kako so že štirje bazoviški junaki pokazali slovenskemu ljudstvu edino pot iz pod fašističnega jarma, pot obo-roženega boja. Po tej poti jim je sledilo tisoč in tisoč drugih junakov, ki so v osvobodilni borbi dali svoja življenja za osvoboditev Primorske, za združitev z vsemi Slovenci v edini resnični domovini Jugoslaviji. Velik del Primorske bo v kratkem dosegel ta veliki cilj. Vendar je kruti imperializem za-

padnih velesil podlo pogazil spomin tolikih žrtev in preprečil, da bi bili vsi primorski Slovenci združeni v Jugoslaviji. Ustvaril je takojmenovano Svobodno tržaško ozemlje, ki ga sicer nismo hoteli, ampak smo ga vendar v interesu miru priznali kot glavno dejstvo. Stojec na tej osnovi smo tudi usmerili naše delovanje za bodoče življenje na tem ozemlju. Zavedamo se, da borba za naše narodne interese ne bo lahka. Angloameriški imperializem skuša na vse načine razbiti enotnost naših vrst, da da bi si s tem ustvaril čim ugodnejše oporišče za razne provokacije, v prvi vrsti proti Jugoslaviji. Ne le da podžiga strasti nacional-

ne mržnje, mobiliziral je tudi razne narodne izdajalce, ki so zbežali pred zasluženimi kaznjami, da bi razbili enotnost slovenskega ljudstva, združenega v OF. V službi tujih interesov in v želji, da bi se spet priklopili ob pozicij, s katerih bi lahko zatirali ljudstvo, se bore z najrazličnejšimi krinkami, da bi tako prikrili svojo protijugoslovansko politiko. Mimo teh razbijalcev bo ljudstvo STO-ja v povezanosti z italijanskimi demokratičnimi množicami ohranilo in utrdilo svojo enotnost.

Nato je govoril v italijanščini tov. Gasparini, ki je dejal, da so bazoviški junaki, ko so dali prvi udarec fašizmu, tvegali svoja življenja tudi za osvoboditev italijanskega ljudstva. Bazoviški junaki so junaki vseh antifašistov. Poudaril je, da je edina enotnost med Slovenci in Italijani pogoj za uspešno uveljavljanje demokratičnih pravic v STO-ju in kdor je proti tej enotnosti, izdaja slovenski in italijanski narod.

Za njim je še govoril v imenu Hrvatov STO-ja tov. Velič in v imenu Tržaškega odbora za neodvisnost g. Sporer.

Združeni slovenski pevski zbori in italijanski zbor »Tomasi« so pod vodstvom raznih dirigentov zapeli več borbenih pesmi, ki so navdušile množico.

Spet so odšli ljudje na vse strani. Znova so v sebi potrdili sklep, da bodo vedno dosledno izpolnjevali oporo bazoviških junakov.

Doma

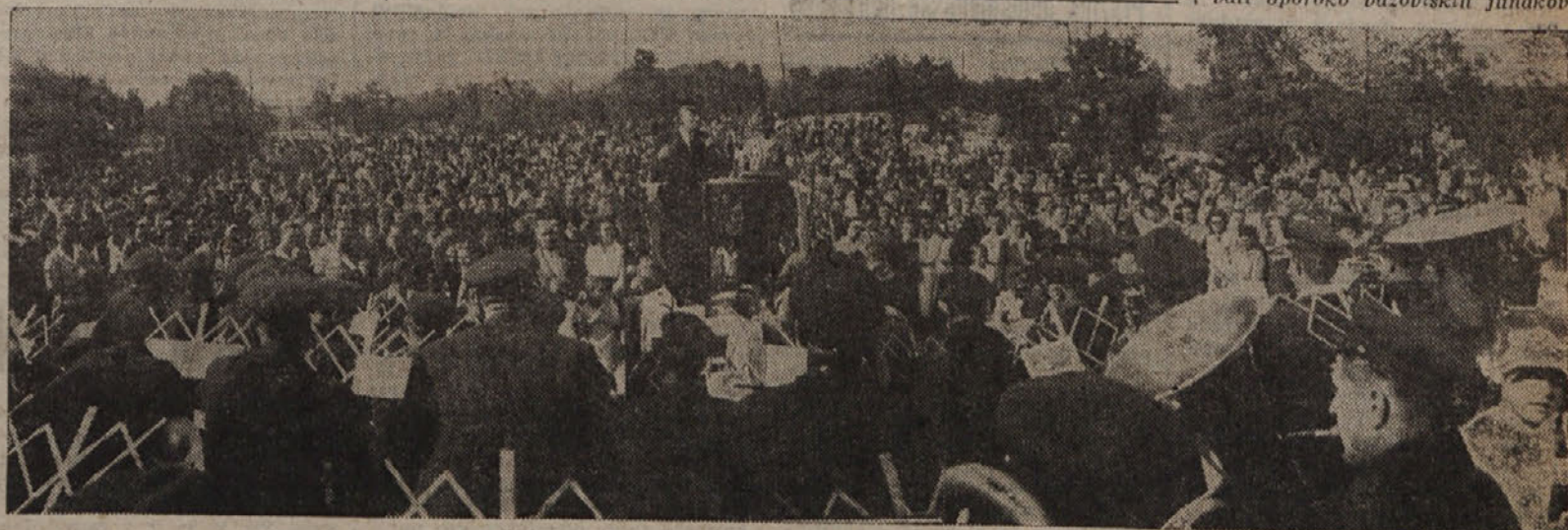
V bližini Stivana je skupina petih ali šestih oseb s kamenjem napadla avto s tablico SP, na cesti proti Repentabru pa sta dve osebi, ki sta se peljali na motornem kolesu, napadli in ranili bivšega partizana tov. Modica z Opčm. Ni treba izpraševati se, kdo so bili ti in oni.

Brez vsakega vzroka je policija aretirala tov. Bruna D'Este, predsednika Okrajnega ljudskega odbora v Kopru, ko se je te dni mudil v Trstu. Svobodno se pa lahko sprehajajo po Trstu fašisti vseh narodnosti.

V Jugoslaviji

Državno trgovsko podjetje »Sadje« v Mariboru je doslej odkupilo nad milijon kg jabolk.

Ladja za prevoz tropičnega sadja »Ramb III« je bila še povsem nova in se je med vojno že po prvi vožnji potopila. Sedaj jo bo podjetje za dviganje potopljenih ladij z Reke dvignilo iz morja.

POGLED PREKO ODRA Z GODBO NA DESETTISOČE ZBRANIH V BAZOVICI.

Janko Kersnik PRVI SLOVENSKI

UMETNIŠKI OBLIKOVALEC RESNIČNEGA ŽIVLJENJA

4. septembra 1852. se je na Brdu pri Lukovici rodil Janko Kersnik, epik slovenske jare gospode, umetniški oblikovalec duhovno izkoriščene in socialno nepotrebne kranjske zemljiške gospode v drugi polovici devetnajstega stoletja, pripovedovalec realističnih klenih zgodb o nagonem in nekoliko celo tudi o socialnem življenju gruntarskega in bajtarskega življenja v bližini in daljini okolici njegove domačije na gradu Brdu v kamniškem okraju.

Ob Kersnikovi smrti 1897. l. bi lahko ugotovili vsak trezni opazovalec, da je neizprosni gospodarski razvoj gnil slovensko ljudstvo od 1848. l. skozi vse oblike evropskega socialnega in duhovnega življenja in da je bilo naše ljudstvo tedaj v svoji gospodarski in socialni podobi prav tako razkosano kakor druga evropska ljudstva. Na plani zemlji sta se gruntnar in polgruntnar še izrabljajo ceneno bajtarsko delovno silo kolikor toliko uspešno otepala z gospodarskimi krizami, ki so jih povzročale slabe letine, starokopitno gospodarstvo, naraščajoči davki in vedno hujše dobljenje zemljiške posesti. Vsa teža razmeroma naglega razvoja je pritiskala na drobnega kmeta, bajtarnja in mestnega delavca, a medtem ko sta si prva dva pomagala z izseljevanjem ali s topo resignacijo, so posamezne naprednejše pajoče delavstva že poskušale z organiziranim političnim odporom omajati in olajšati gospodarski pritisk meščanstva. Naš narod je naglo razpadal v skupine, ki so se trdo borile med seboj za gospodarsko in politično oblast, za kulturne in umetniške vrednote.

Kersnik se kot pisatelj ni zavedal vseh posledic in oblik velikanškega družbenega razvoja, sredi katerega je živel in pisal od 1876 do 1894. leta svoje poglavne povesti in novele. Kakor iz del njegovega učitelja in vzornika Ivana Sergejeviča Turgenjeva, se oglašajo tu in tam tudi iz Kersnikovih novel in povesti o tožni, ne več romantični, temveč globoki sociološki klic nepotrebnosti plemiškega, a ponekod celo tudi meščanskega človeka, ki čuti, da je vse njegovo javno in zasebno življenje krivično in gnilo.

Iz Kersnikovih zgodb, ki so po večini ognjene z erotičnim plaščem, se oglašajo poglavni zakon življenja in umetnosti, da nosi krivica sama v sebi pogoje in vzroke pravice, ki jo prej ali slej pahne z ugrabljenega prestola.

Kersnik se je že zgodaj lotil stvarnega, nesentimentalnega prikazovanja sredine, v kateri je živel.

Že v svojem prvem večjem pripovednem delu »Na Zerinjah«, je zasluhlil, da je življenje še kaj drugega kakor torišče za ljubezensko srečo ali nesrečo. V trenutku, ko neki grof splaši s strelom kopico kmetijskih otrok, ki radovedno opazuje gosposke zabave, se upre glavni junak povesti, slikar Rogulin, ošabnemu aristokratu, češ koliko talentov zamre in se pokopje med ljudstvom, ki bi lahko postali enakovredni drugim duševnim kulturnim bojovníkom, a vse to — ni možno, ker so — berači. Ta besedni spopad povzroči dvoboj med slikarjem in plemičem in odtuji Rogulinu tudi ljubljeno plemiško dekle.

V svojem drugem večjem pripovednem delu »Luterski ljudje« (1882. leta) je poglobil in zaostril problem, ki se ga je dotaknil v noveli »Na Zerinjah«. Tudi v tej povesti se upre junak France Kosan fevdalcu, ki tepe kmečkega otroka in zasramuje slovenskega kmeta.

Kersnik je nato začel umetniško prikazovati kmeta tako, kakor ga je spoznaval kot gospodar na Brdu in v svoji notarski pisarni, kjer je pogosto doživljal najtežje trenutke v zgodovini kmečkih rodov, večno vznemirjen zaradi prepričane posesti, ki so jo drobile ženitovanjske pogodbe, neskončne pravdanja za neizplačane dediščine, posledice alkoholizma, rojstva nezakonskih otrok in sádov krvavih pobojev.

Na Brdu je spoznal Kersnik do dna življenje trske gospode, s katero je bil po poklicu in po miselnosti mnogo bolj zvezan, kakor s

tujimi fevdalci.

Zato se je že leta 1882. lotil prve kmetijske slike »Ponkrčev oče«. Tu je še sicer v zapoznelem navelu stritarjanstva prikazal kmeta kot tisti element, ki ga restuje delo in zemlja. V romanu »Cyklamena« (l. 1883.), je pa Kersnik zagrabil pisano množico podeželskega izobraženstva, ki se gnete na realnih tleh, nacionalno se prebujajočega, a miselno in gospodarsko hirajočega kranjskega mesteca. Toda poglavna vrednost romana je v ostro začetih značajih izobraženstva, ki so bili tipični za vse slovenske pokrajine ter so bili bolj ali manj odgovorni za politično in kulturno mrtvilo tistih agni-

lih, strahopetnih časov. Kersnik ne obtožuje, temveč samo slika.

V nadaljevanju »Cyklamena«, ki ga je imenoval »Agitator« (leta 1885.), je pa Kersnik prvič zajel globlje življenjsko problematiko navidez nedolžnega družabnega veseljačenja, ljubimkanja in prijateljavanja v čitalnici in salonih.

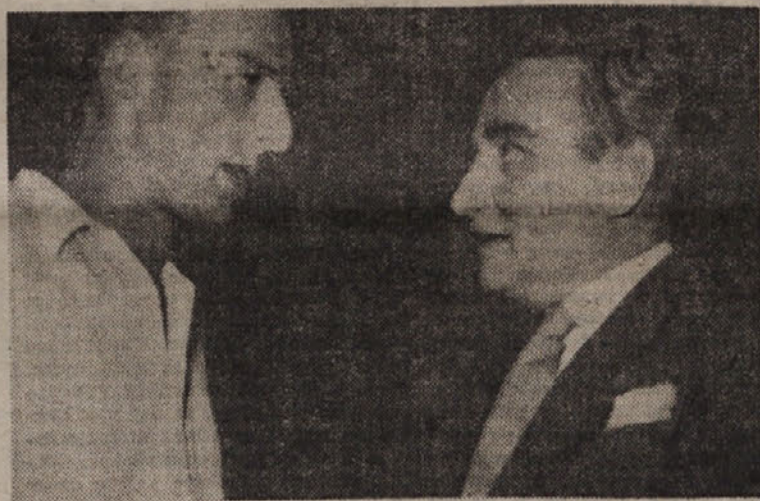
Se globlje je zarezal Kersnik v moralno gnulbo svoje družbe v noveli »Gospod Janez« (1884. leta). V povesti »Rošlin in Vranko« (1889. l.) je pa pisatelj premočnil s hladnimi, obtožujočimi očmi skrito družinsko in osebno življenje graščinskega in meščanskega življa in upodobil ob motivu narodne balađe boj za plemiško posest, ki ga

FILMSKI FESTIVAL V BENETKAH

Dasi je beneški filmski festival dobil konkurenco v Cannesu, Bruslju, Luzernu, Baslu in celo v Romuniji, se zdi, da si bodo Benetke le ohranile svojo že tradicionalno pozicijo. Res so letos ameriški filmski proizvajalci beneški filmski festival napolnili kotirali. Poslali so le malo številni filmov, ki jih ne smatrajo za pomembne, so to večinoma tako imenovani »kupčijski filmi«, ki pravijo, da so lansko leto videli prečito nagrojenost publike in kritike do sovjetskih filmov, pa da se letos ne marajo zopet spuščati v neakčno tekmo. Tako motiviranje neudeležbe se zdi precej naivno. Težko je namreč govoriti, da bi bila kritika na benežrsto igravo Volkovi, orli, panterji,

ki so vsi posneti v naravi. Film je bil sprejet z navdušenjem. Manj pa je navdušil »I. maj 1947«, ker je pač v glavnem ponovitev lanskega podobnega filma.

Prvi italijanski film na festivalu je pripravil režiser Alberto Latuada po manj znanem D'Annunzjevem romanu »Zločin Ivana Episcopa«. Dasi je Latuada film dokaj dobro zrežiral in ga je publika lepo sprejela — kar

gkem festivalu že kar vnaprej naklonjena sovjetskim filmom, še manj bi pa mogli trditi to o publiku, ki se za to priliko v Benetkah zbere.

(Prinašamo nekaj poročil v zaporednosti, kakor so se filmi prikazovali.)

Festival se je pričel s filmom »Tulec«, ki je delo režiserja Orsena Wellesa. Ta film, v katerem igra znani Edvard G. Robinson policista, ki lovi nekega vojnega zločinca, bi naj simbolično prikazal uničenje posebnega nacista. Film ni navdušil kakor tudi ne posebno naslednji angleški film »Frieda«.

Italijanska publika v veliki večini malo ali nič ne pozna danskega pisatelja Martina Andersena Nexöja, zato ni mogla soditi, koliki delež pripada pisatelju, čigar film je »Ditte menne skerban« (Dekle Ditte). Film, ki sta ga režirala zakonca Björna in Astrid Goenning-Jensen je zgodba, polna poezije, nadahnjena po čustvu, ki se dotika življenja vsakega. To je zgodba o Ditti, kmečkem dekletu, nežnem in občutljivem, ki je raslo v siromaštvu in pod udarci življenja. Ditte išče do brote, a vidi vse naokrog pohlepen in zloben svet. Njena mati je v ječi, do bri očim je moral prodati njšo in Ditte je prišla v službo k vdovi Hill. Neke noči je prišel v njeno sobo vdivin sin, s katerim je zanosila in potem so jo pognali. Vrne se domov, kjer jo oče sprejme, kot da se ni zgodilo nič. V tem se je tudi mati vrnila iz ječe.

Splošno mnenje je, da je »Dekle Ditte« nepozabno delo: resno in lepo, kot ga že lep čas ni bilo videti in zdi se, da bo mogoče sploh najlepši film na letošnjem festivalu.

Dva indijska filma: »Sakuntala« in »Potovanje dr. Kotisa« sta dva popolnoma neuspela poizkusa.

»Po živalskih sledovih« se imenuje sovjetski dokumentarni film, ki ga je odlično pripravil Boris Dolin in kjer

bijeta dva prijatelja.

V osrednji malomeščanski povesti »Jara gospodov« (1893. l.) je pa Kersnik prikazal miselni in čustveni razkroj mlade slovenske družbe, ki je vzrasla iz kmečkih vrst in se je po študijskih letih vrnila na službovanje spet na podeželje, kjer je, odtrgana od resničnega življenja svoje sredine, nezadoščena po plitvem, kruhoborskem pojmovanju ob opravljanju svojega poklica, iskala razvedrila in tolažbe v pijaci, veseljačenju, strastnem politikanstvu, v ljubimkanju in prešustvovanju.

Iz načina, kako zastavlja in rešuje konflikte, je razvidno, da je s takšnim življenjem nezadovoljen do dna, čeprav sam ne ve, kako bi bilo treba prav za prav živeti in kaj storiti.

Med Kersnikovimi kmetijskimi slikami je nekaj umetnin, kakršnih je malo v našem slovstvu. Tako n. pr. je črtica »V zemljiški knjigi«, kjer je upodobil pisatelj usodo kmečke družine.

(Nadaljevanje na 10. strani.)

Nove knjige

V zadnjem tednu je bilo na slovenskem knjižnem trgu spet nekaj novitet; niso to sicer debete knjige, so pa vseeno pomembne v naši kulturni kronicli.

Slovenski knjižni zavod je v svoji posebni zbirki: Knjižnica slovenskega gledališča izdal dve knjigi z igrama: V. Werner: Komedijski Hermelin in Afinogenov v tajgi. Ta zbirka knjig ima namen nuditi dramskim družinam po Sloveniji tekste dobrih in laže upriporljivih iger in jih tudi vzgajati za gledališče z nasveti glede igr, inscenacije in režije. Prva igra, Komedijski Hermelin, ki jo je napisal dobro znani češki komediograf Viljem Werner, prikazuje konflikte na vasi, ki nastanejo s prihodom potujočega cirka. Dve glavni nasprotni figuri sta vaški župnik in komedijski Hermelin, ki kot zastopnika dveh nasprotnih svetov trčita drug ob drugega, dokler se končno vse lepo in mirno ne poravna. Igra pa ima tudi svojo idejno noto, ki jo povzdiguje nad raven zabavnosti, zaradi česar je zlasti priporočljiva za naše podeželske odre, saj je zajeta iz življenja na vasi. Druga igra, V tajgi, pa se dogaja na neki samotni postaji v SSSR na robu tajge, kjer nastanejo med potujočim generalom in domačimi ljudmi a postaje zanimivi konflikti. Igra, ki so jo uspešno uprizarjali v minuli sezoni v ljubljanski drami, kaže optimizem sovjetskih ljudi in njih etično moč ter vero v življenje.

V vrsti iger lahko omenimo tudi lutkovno igr, ki jo je napisal Branko Rudolf iz Maribora z naslovom: Pod zvezdo. Igra, ki prikazuje življenje na Pohorju v zadnjih dneh minule vojne, predstavlja obogatitev naše še skromne lutkovne literature.

Zadnje čase je močno agila založba »Mladinska knjiga«, ki je pravkar zopet izdala več knjig, deloma domača dela, deloma prevode iz slovenskih književnosti. Upornik Jarka je mladinska povest, ki jo je napisal dobro znani češki pisatelj František Langer in ki slika življenje češke mladine ter nje borbeneosti v letu 1939 ob času terorja nemškega okupatorja. Knjiga predstavlja najboljšo delo sodobne češke mladinske književnosti. Drugi dve deli sta prevod črtic poljskega pisatelja Bandrowskega pod naslovom: Nad bregom velike reke in prevod e-nodejanke bosanskega pisca S. Kulenoviča: A kaj zdaj? Slednjič je izšla še knjiga Petelinje pero, ki vsebuje dve zgodovinski povesti za mladino iz časa kmečkih puntov. Napisal jo je priznani slovenski mladinski pisatelj Venčeslav Winkler, ki je za to delo prejel tudi posebno nagrado založbe Mladinska knjiga.

Pri Cankarjevi založbi so izšle tri manjše brosure. Prva je prevod kratke povesti ali boljše črtice sovjetskega pisatelja Borisa Gorbatova: A, Kulihov borec. V tej povesti, ki jo pisatelj sam nazivlje povest o duši vojaka, nam avtor prikazuje odlomek iz življenja preprostega sovjetskega vojaka na fronti. Ostali dve brosure sta delo Jovčuka: Leninizem in napredna ruska kultura 19. stoletja, v kateri nam pisatelj podaja odlomek iz zgodovine marksistične leninistične ideologije ter nekaj zanimivih odlomkov iz besedila »Boljševiki« o nalogah partijskega aktivista.

Pravkar je izšla 10. številka revije Priroda, človek in zdravje, ki jo izdaja ministrstvo za ljudsko zdravje, in ki je na Primorskem še premalo poznano. Tudi pravkar izšli zvezek nam prinaša obilo zanimivega gradiva iz področja zdravstvene kulture in sorodnih ved. Pri reviji sodelujejo slovenski vodilni zdravniki in drugi strokovnjaki, ki v poljudno in izredno zanimivih člankih obravnavajo najrazličnejše probleme iz zdravstva, tako o dojenčkih, o vzgoji otrok, o raznih boleznih, o zdravilnih rastlinah, o nevarnosti podgan in podobnem. Revija je zelo poceni (80 din za celo leto) in je namenjena najširši ljudski množici. Ker obravnava probleme, s katerimi bi se moral seznaniti vsak naš človek, jo vsem toplo priporočamo.

NA ZGORNJI SLIKI SOVJETSKI REŽISER ALEKSANDROV V RAZGOVORU Z ITALIJANSKIM KRITIKOM. — SPODAJ TOVE MAES, GLAVNI IGRALEC V DANSKEM FILMU »DEKLE DITTE«.

GOSPA Z NAGELJNI

ROMAN CRONINA

Katarina Lorimer, 35 letna lastnica prodajalne umetniških starin je kupila Holbeinovo miniaturo slike »Gospa z nageljni«. Nameravala jo je prodati, da opomore svojemu omajanemu gmotnemu položaju. Katarina, ki se je s svojo sposobnostjo povzpela do lastnega podjetja, je z vso nežnostjo skrbela za svojo nečakinjo Nancy, zaročeno z Američanom Chrisom Maddenom.

Medtem ko spočetka Katarina ni imela do Maddenove zaupanja, je na poti v Ameriko (kmor je potovala tudi Nancy na turnejo) spoznala, da ga ljubi. Ni hotela kaliti sreče svoji nečakinji in rada bi se umaknila, vendar se je vdala Maddenovemu vabilu in Nancini prošnji ter se odpravila na obisk k Maddenovi materi.

Po prvi večerji je imela Katarina zanimiv razgovor z Nancy.

»Smešno?« je osuplo ponovila Katarina. Nancy je prikimala. Videla je, da jo Katarina ne razume in postala je napadljiva: »Preveč majhnih preprog je povsod; preveč ubogih sorodnikov, ki jedo mlackaje in se smejejo vsemu in za vsak prazen nič! In te debele vaške zveri, ki crkavajo od smeha! In ti biblijski verzi kot tu nad posteljo!«

Katarina je sledila Nancinemu pogledu.

»To niso nikaki biblijski verzi, ampak okrasni motivi in povrhu zelo dobro izdelani.«

»Bo kot praviš ti«, je nadaljevala Nancy z naraščajočo nevoljo, »ampak ta položaj ni prav nič prijeten. Še teden dni tega življenja in znorim. Čutim, da me gledajo postrani, ker sem igralka. Vsakokrat, ko prižgem cigareto, me gledajo, kot da sem se pregrešila proti svetemu duhu. Niti enega revnega kina ni v tem pozabljenem gnezdu. Zakaj nas Chris, raje kot da nas je peljal sem, ni predstavil svojim sorodnikom v Clevelandu? Hvala Bogu, jutri se vrnemo v New York.«

»Toda Nancy!«

»Oh, Katarina, oprost mi!« Nancy se je že pokesala svojih besed. Njena usta so drgetala in njene oči so izražale resnično obžalovanje.

»Vem, da sem nemogoča. Morala bi bila priti sem, kaj šele po premieri. Žal mi je za Chrisa, toda jaz sem izven sebe. Imam druge skrbi po glavi.«

»Se lahko zve kakšne?«

»Svoje delo, seveda! Ne razumeš, kaj pomeni zame moja umetnost. Ljubim Chrisa in silno se čutim srečna z njim. Toda je še kaj drugega. Potreben mi je uspeh, Katarina, opojnost uspeha.«

Silovitost tega zatrdjevanja je ganila Katarino, ki je molčala. Prvikrat si je bila v resnici v svesti strasti, s katero je Nancy ljubila gledališče in poprijeli so jo resni dvomi: Nancy je ljubila slavo, toda je-li razpolagala s sredstvi, da jo doseže? Gotovo ni bila

niti brez lepote, ne inteligence, niti talenta, toda je-li bila obdarjena s tisto nenadomestljivo lastnostjo, brez katere ni mogoče postati velik in moder umetnik: globino in stanovitnost značaja? Nenadoma je občutila bridko tesnobo: bala se je za Nancy.

»Ali se ti ne zdi, da zahtevaš malo preveč od življenja?«

»Morda, toda to je, kar hočem.« Približala se je Katarini, jo poljubila in kot bi trenil izginila iz sobe.

S stisnjenimi ustnicami in nepremična je Katarina ostala za hip pred oknom. Pokrajina je bila ovita v vedro lepoto in ona je čutila, da jo prevzema mir, ki je vladal nad to skupino mirnih in zdravih ljudi. Hotela bi slediti Nancy, govoriti z njo, jo potolažiti in pomiriti. Če tega ni storila, je bilo zato, ker je dobro vedela, da to ne bi nič pomagalo. Sama se je čutila v začregi in bojazni, vzdihnila je in šla v posteljo.

Jutro je bilo čudovito. Katarina ki je hodila med Sammyjem in Maddenom po zamrznjeni cesti, je želela, da bi ne bilo te poti nikoli konec. Vsi mimoidoči so poznali Chrisa in ga prijazno in spoštljivo pozdravljali. Po vsem, kar je bila opazila in zvedela prejšnji večer, si je dosedaj napravila jasno sliko njegovega značaja in ga cenila po njegovi vrednosti. Občudovala je njegovo uravnovešeno med močjo in dobroto, ki je opravičevala privrženost, ki jo je gojil do družinskih tradicij in starih prijateljev.

Ob jezeru je Sammy pokleknil in viteško nadel drsalke Katarini. Nato sta se obadva spustila na led. Madden, ki je ostal na obali, jima je sledil z očmi, dokler nista izginila na ovinku zaliva.

Bilo je ob poldveh, ko sta se Katarina in Sammy vrnila. Kosilo je bilo nedvomno že zdavnaj pri kraju, kajti miza je bila pospravljena in hiša prazna. Toda gospa Maddenova je odgovorila na njihova opravčila z razumevajočo kretnjo. »Ne bojte se,« je dejala, »vaše jedi so na toplem.«

Čez pet minut je bilo vse pripravljeno in ona se je usedla z njima za mizo, zadovoljna, da jesta s tolikim tekom.

»Se boste popoldne vrnili na drsanje?« je vprašala. Katarina je odkimala. »Ne čutim več svojih gležnjev. V ostalem je govoril Chris o nekem sprehodu, ki se ga bomo morali danes zvečer vsi udeležiti.«

Stara gospa se je obotavljala. »Bi vam ne bilo neprijetno piti z menoj čaj? Proti tretji uri imam ponovno pripravljeno vrelo vodo.«

Mir in pokoj je vladal v salonu. Iz kota se je slišalo svečano tiktakanje ure in srebrnina svečnika je na orehovi kredenci odsevala plamen z ognjišča. Sammy je šel s Hickeyem na podstrežje, da si ogleda mla-

de psičke. Gospa Madden jo je postregla s čajem in nato za čas molčala. Čez nekaj časa, ko je nalahko zakašljala, je začela govoriti, obrnivši pogled v stran.

»Tako sem zadovoljna, da ste prišli, Katarina. Sedaj, ko sem se že postarala, mi ni bilo ravno mnogo do novih poznanstev. Toda če se to zgodi, je to zame važno.«

Katarina ni odgovorila. Čutila se je ganjena in raznežena. Gospa Maddenova je stegnila roko proti mizi in vzela debel album s slikami, vezan v žamet. Bil je mogočen in malo smešen, navaden star družinski album, spomin na pretekle dni in Katarina je nehoti pomislila, da bi pri Nancy najbrže vzbudil zasmeh.

Toda v glasu gospe Maddenove ni bilo ničesar, kar bi vzbujalo zasmeh, ko je dejala: »Evo, tu je neka stara Chrisova slika. Po mojem je zelo dobra.«

Katarina je vzela odprt album, ki ji ga je prožila gospa Maddenova in pogled se ji je ustavil na zbledeji sliki majhnega dečka sedmih ali osmih let, v kratkih hlačkah in s slamnikom, dvignjenim nad čelom. Da! To je bil Chris. Katarina bi spoznala v vsaki dobi njegovega življenja tiste njegove globoke oči, ki so jo sedaj nemo gledale iz dekliskega obraza, kot da bi jo hotele nekaj vprašati. Izliv nežnosti ji je stiskal grlo. Z velikim naporom je pridržala solze, ki so ji silile izpod priprtih vek. »To je krasna slika,« je dejala, »morate jo pokazati Nancy.«

»Da, videla jo je že,« je počasi odgovorila gospa Maddenova.

Katarina je dvignila oči proti njej in jih nato naglo obrnila v stran. Zalotila je v obrazu te ženske tako žalosten izraz, da ji je šel do srca.

»Neumno je od moje strani, da tako govorim,« je nadaljevala še bolj počasi gospa Maddenova, »toda tako silno želim, da bi bil Chris srečen.«

»Srečen bo,« je zagotovila Katarina.

»Nancy je očarujoča mladenka,« je z negotovim glasom nadaljevala gospa Maddenova, »toda ne morem se pomiriti z mislijo, da je igralka. Res je, da sem jaz ženska zelo starega kova.«

»Vse se bo poravnalo na najlepši način,« je toplo prekinila Katarina.

»Vprav o tem smo sinoči razpravljali,« je resno povzela gospa Maddenova, »slučajno medtem ko ste vi bili zunaj. Razodelo se je, da je Nancy popolnoma odločena, da ne zapusti gledališča niti potem, ko se bo poročila s Chrisom. O tem je imela kar celo predavanje.«

»Po njenem je sodobna ženska lahko poročena in lahko nadaljuje svojo kariero kot igralka. Ko sem bila jaz mlada, je bila ženina kariera zakon. Najbrže so se medtem časom nazori zelo spremenili, treba je biti prizanesljiv. Zelo ljubim Nancy. Samo, da bil moj Chris srečen z njo.«

»Bo,« je prepričevalno zatrdila Katarina. »Poznam Nancy. Mlada je še, toda ima zelo pošteno нрав. Mislim, da ne bo ostala dolgo pri gledališču. Ko bo uvidela, da ni nikaka velika zvezda, bo dala gledališču slovo in bo ostala dobra soproga. Pustimo jo, naj dela kot se ji zdi, vse se bo samo po sebi uredilo.«

JACK LONDON: KRIŠTOF DIMAČ

PRIREDIL IN NARISAL MILKO BAMBIČ

Pri Snassovem ognju je našel Lebiskju, ki mu je z očmi polnimi mehke odprla svojo ljubezen.

»Glej, jaz« — obotavljala se je, toda pogleda ni povesila — »Podžagala sem ogenj, ki je namenjen tebi. Zgodilo se je. Rajši te imam, ko vse drugo na svetu. Ljubim, kakor je ljubila Julija.« Z radostnim žlobudranjem je razkladala sladko težo svoje ljubezni, dočim je on sam zbiral pogum, da ji pove, da ljubi drugo tam za gorami.

Takrat pa se je skozi metej približal k ognju Snass in s tem prekinil ljubezensko idilo.

Toda ker so samski skavti spremenili smer pota, se je Dimach tretjega dne nahajal šestdeset milj od dogovorjenega potoka. Ko se je pa vrnil, je iznenaden zagledal Mc. Cana.

»Jaz nisem za pretep,« je cvilil. »Čoku pa se je posrečil beg, a pretepal se je kakor vrag. Dva je ranil in enega ubil. Vrnili so se po ojačenja in sedaj se ženejo za njim. Snass te že išče. Ukazal je, da moraš takoj k njemu. Jaz nisem nič izdal. Torej, Čok in jaz sva sama napravila načrt za beg. O, če te ne bi čakala v potoku, bi že bila iz mišnice ven.«

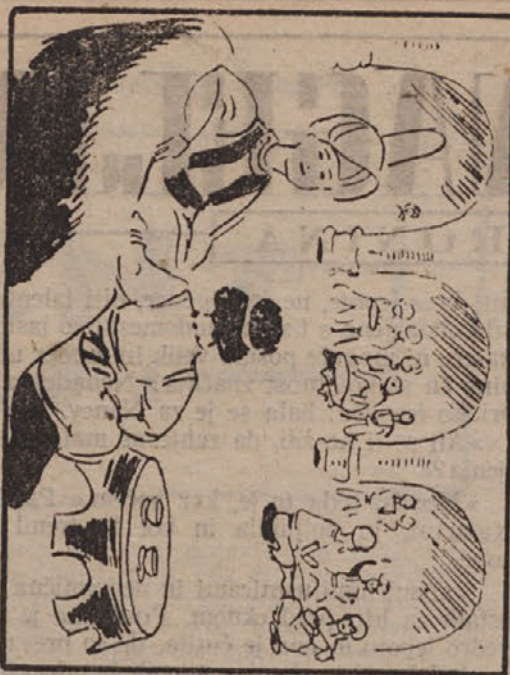
Dimach je uvidel, da bo treba pohiteti. Snass je Dimacha preveč cenil, da bi ga pustil bežati. Slučajno so samci povabili Dimacha na lov v smeri proti prelazu gora. Z lova bi laže ušel in dosegel tovariša še na domeničenem mestu.

»Med ono škrbino je potok,« je razlagal Mc. Can. Na tretji dan se bova mudila v njem. Imela bova vso opremo in pse.«

»Toda Čok,« je svetoval Dimach, »če mene ne bo, potuj sam in vrnj se pome poleti. Sicer pa pridem, če bo le mogoče, za teboj.«

In res so zažgali v svojih čeladah prah, ki je omamili gledalce, da so videli nebo v najrazličnejših barvah, plesoče vile in ptice, ki so peke najčudovitejše pesmi.

Tudi Sobeida je bila tam. Sedela je ob mlademu princu in se z njim pogovarjala. Oči so ji žarele v nenavadnem žaru. Tudi princ jo je ves srečen gledal.

Ko je odšla polnoč, so ugasnile vse luči. V sobo je k šahu in Sobeidi priletela kraljica kresnic. Poljubila i. Sobeido in zašepetala: »Prižgala si plamen ljubezni.«

Ko je ugasnil ogenj v čeladah, so izginili tudi prividi. Začelo se je veliko rajanje vsega naroda. Na dvoru so vladarji in moške iz ljudstva proslavljali veliki dan.

Tedaj je vstal stari vladar: »Naše prijateljstvo bo trajno. Naj to potrdi še zveza med mojim sinom in princeso.« Mlada zaročenca sta si srečno segla v roke.

»Varuj ta plamen in srečna boš ti in tvoj narod!« Kraljica kresnic je izginila. Šah in princesa pa sta sklenila, da bosta vedno prižgala plamen ljubezni.

Trst 11. kimovec 1947

Priloga ljud. tednika

30

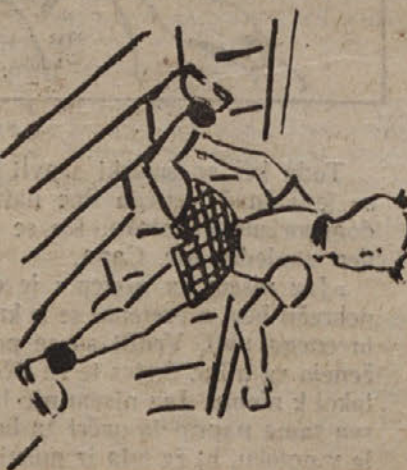
LETOS POJDE MARKO V ŠOLO

1) Letos pojde Marko v šolo, mama knjigo mu je dala, zvezke, svinčnik in radirko. črno tinto in pisala.

2) »Glej, da vzoren boš učence vedno vse imel v redu, da kot pionir boš mali, ti med prvimi v razredu.«

3) Marko gleda novo knjigo, kar zaslisi svoje ime: »Pridi Marko na dvorišče, čakamo te z žogo žele.«

4) Vse pozabi mali Marko in k fantičem urno stopi. V tem pa pride sestra Majda, pisati se s tinto loti.

5) Joj! Ojoj! Prevrne tinto, da po tizi stee vsa, zvezki črni so in knjiga in grdo pomazana.

6) Marko pride in zajoče: »Vse popacano je že — le kako začel bom šolo, pionir zrel nisem še!«

Fizikultura šport fizikultura šport

Telovadna balkanijada v Ljubljani

manifestacija sloge balkanskih narodov

V Ljubljani se je zaključila balkanijada v vajah na orodju. Kot je bilo pričakovati, so balkansko prvenstvo osvojili madžarski tekmovalci, ki so le za nekaj točk prekosili jugoslovanske.

Zadnjemu dnevu tekmovanja je prisostvovalo okrog 15.000 gledalcev, skoraj toliko pa jih je zaradi pomanjkanja prostora moralo stati. Zadnji dan tekmovanja je počastil s svojim obiskom maršal Tito v spremstvu številnih civilnih in vojaških osebnosti.

Kot je bilo pričakovati, sta madžarski ekipi (ženska in moška) obdržali vodstvo. V vseh disciplinah

so madžarski tekmovalci pokazali, da obvladajo veliko tehniko, gibčnost in primerno spretnost na orodju in so tako popolnoma upravičeni osvojili naslov prvaka Balkana v telovadbi za leto 1947. Tudi jugoslovanski tekmovalci so pokazali visoko kvaliteto telovadbo in to predvsem kot poedinci. Bilj so najresnejši nasprotnik Madžarom. Končni vrstni red držav je naslednji:

1. Madžarska	1.264,30 točke
2. Jugoslavija	1.230,64 »
3. Bolgarija	1.143,36 »
4. Rumunija	1.066,75 »
5. Trst (kot gost)	855,70 »
6. Albanija izven kon.	39,69 »

Vrstni red posameznikov (moških) v skupni oceni:

1. Pataky Ferenc (M.)	117,10 to.
2. Kujundžić Josip (J)	114,78 »
3. Toth Lajos (M)	114,73 »
4. Baranyai Laszlo (M)	114,72 »
5. Grlic Konrad (J)	114,52 »
6. Varköj Ferencz (M)	114,51 »
7. dr. Santha Lajos (M)	114,45 »
8. Fekete József (M)	113,94 »
9. Janež Karol (J)	112,61 »
10. Vadnov Josip (J)	112,43 »

Vrstni red posameznice v skupni oceni:

1. Sarkany Istvanne (M)	97,23 to.
2. Weckinger Edit (M)	96,34 »
3. Feher Anna (M)	96,21 »
4. Gerbec Vida (J)	95,56 »
5. Zalai Laszloné (M)	95,54 »
6. dr. Sandor Istvanne (M)	95,11 »
7. Gulyas Karoline (M)	94,46 »
8. Zutić-Kober Tanja (J)	93,47 »
9.-10. Basletić Dragica (J)	93,36 »
9.-10. Romak Eva (M)	93,36 »

Devet balkanskih in štirje jugoslovanski rekordi v Bukarešti

V soboto so se s slavnostno otvoritvijo, pozdravnimi govori, himnami vseh balkanskih držav in ob prisostvovanju nad 4.000 glave množice začele tekme v lahkoatletiki za prvenstvo Balkana. Čeprav je bilo pričakovati, da se bo borba za prvo mesto vodila predvsem med Madžari in Jugoslovani, vendar nihče ni pričakoval, kljub dobri formi jugoslovanskih tekmovalcev, da bodo njihovi uspehi na balkanijadi tako krasni.

Prvi dan so jugoslovanski tekmovalci nastopili v zanje najtežjih disciplinah. Kljub temu so z izredno borbo osvojili štiri prva in več drugih mest. V prvi točki na 100 m za žene je že v prvem predteku zmagala Butja, v drugem pa se Tjurčeva. V finalih na 100 m je jugoslovanska tekmovalka Butja iz Celja premagala najboljšo madžarske in romunske tekmovalke. Na 100 m za moške se je Jugoslovani Stefanovič plasiral na četrto mesto, prvi je prišel na cilj Rumun Moina v času 10,8. V troskoku je zmagal Rumun Kalistrat s skokom 14,42 m. Jugoslovani Serčić pa je zasedel četrto mesto. V skoku v višino je bila Jugoslovanka Radić druga. Najtežja borba dneva je bila v teku na 5000 m, ki jo je izvajal po težki borbi s Stefanovičem Madžar Sege. Tudi tretji je bil Jugoslovani. V metu krogla je Jestović dosegel tretje mesto. V finalni tekmi 110 m brez zapreke pa je zmagal z izredno odličnostjo Jugoslovani Srb, ki je premagal odličnega Madžara Kiša. V metanju kopja je presenetil Jugoslovani Vujatić, ki je z metom 66,22 m osvojil prvo mesto in postavil nov jugoslovanski rekord. V poslednji točki prvega dneva so borbeni Jugoslovani v štafeti 4x100 m. prišli na cilj pred Madžari. Drugega dne se je začelo tekmovanje v troboju

Ob zaključku tekmovanja so ekipe vseh sodelujočih držav izvedle končni defile. S pogasitvijo olimpijskega ognja, ki je gorel ves čas tekmovanja na stadionu, je bilo zaključeno balkansko prvenstvo v telovadbi za leto 1947, ki je znova potrdilo, da so vse združene sile balkanskih narodov združene v bratski borbi za napredek in mir.

Jugoslovansko nogometno prvenstvo

I LIGA

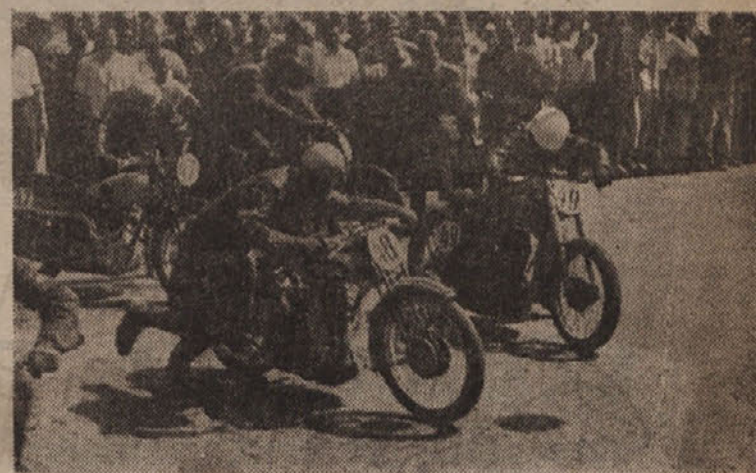
Dinamo	4 3 1 0 15:4	7 (1)
Hajduk	4 3 0 1 9:3	6 (2)
Crvena Zvezda	4 2 2 0 8:3	6 (2)
Lokomotiva	4 2 1 1 8:7	5 (3)
Partizan	4 1 2 1 8:6	4 (4)
Metalec	4 1 2 1 2:2	4 (4)
Vardar	4 1 1 2 8:7	3 (5)
Ponizana	4 1 1 2 2:12	3 (5)
Torpedo	4 0 2 2 5:11	2 (6)
Spartak	4 0 0 4 1:11	0 (8)

II LIGA

Sloga	4 4 0 0 9:1	8 (0)
Mornar	4 3 1 0 10:4	7 (1)
Naša krila	4 3 0 1 12:3	6 (2)
Tekstilac	3 2 0 1 7:6	4 (2)
Metalec	3 2 0 1 3:2	4 (2)
Budučnost	3 1 1 1 4:7	3 (3)
Dinamo	4 1 0 3 6:9	2 (6)
Zeljezničar	4 0 2 2 3:8	2 (6)
Enotnost	2 0 1 1 2:3	1 (3)
Rabotnički	3 0 1 2 1:5	1 (5)
Kvarner	3 0 0 4 2:10	0 (8)

za ženske, ki se je zaključilo z lepo zmago Jugoslovanke Milene Sekulić, ki je postavila nov jugoslovanski rekord. Tudi drugo mesto je zasedla Jugoslovanka Deržak. V prvem delu desetorboja za moške odločno vodita dva Jugoslavana Marčelja in Rebulu.

V drugem delu tekmovanja je padlo devet novih balkanskih rekordov, od katerih so jih pet postavili Jugoslovani. Štiri pa Madžari. Drugega dne so moštva Jugoslavije, Madžarske in Rumunije dosegla isto število zmag. V partizanskem maršu so proti pričakovanju zasedli prvo mesto Bolgari, ki so prišli na cilj zelo sveži, drugi so prišli Rumuni, tretji pa Jugoslovani, ki so na ramah nosili svojega onemoglega tovariša. Madžarska je dosegla peto mesto. Lepo zmago je priboril Jugoslovani v teku 3000 m brez zapreke Stefanovič, ki je v hudi konkurenci pregazil madžarskega tekmovalca. V skoku v daljino je osvojila prvo mesto jugoslovanska rekorderka Koledin z novim rekordom 5,47 m. V teku na 80 metrov z zaprekami je postavila nov romunski rekord tekmovalka Lasel, ki je prišla na cilj 10 cm pred Jugoslovanko. V teku na 200 m je pričakovano zmagal Rumun Moina. Jugoslovani pa je bil šele četrti. Prav tako je bil na 1500 m prvi Jugoslovani na tretjem mestu. Sijajen rezultat mednarodne vrednosti je postavila v metu krogla Jugoslovanka Radosavljevičeva. Po drugem dnevu tekmovanja vodi torej Madžarska s 165 točkami pred Jugoslavijo s 157 točkami in Rumunijo s 112 točkami. Med ženskami pa vodi Jugoslavija z 51 točkami pred Madžarsko. Balkanskega prvaka bo dal tako šele zadnji dan tekmovanja in Jugoslovani imajo mnogo upanja za osvojitev tega častnega naslova.

Udeležba najboljših dirkačev v Opatiji

Za državno avtomobilsko motoristično prvenstvo, ki bo 14. t. m. v Opatiji, prihajajo dnevno nove prijave. Poleg že objavljenih vozačev Hrvatske in Slovenije so prispele te dni tudi prijave vozačev z Reke, LR Makedonije, LR Srbije ter Madžarske.

V reprezentanci Hrvatske bodo startali tudi Vitezoli Bruno (Fiat 1000) Kukulić Franjo (Rudge 500), Pirnat Branko (BMW 500) in Kaprič Ivan (Moto Guzzi 500).

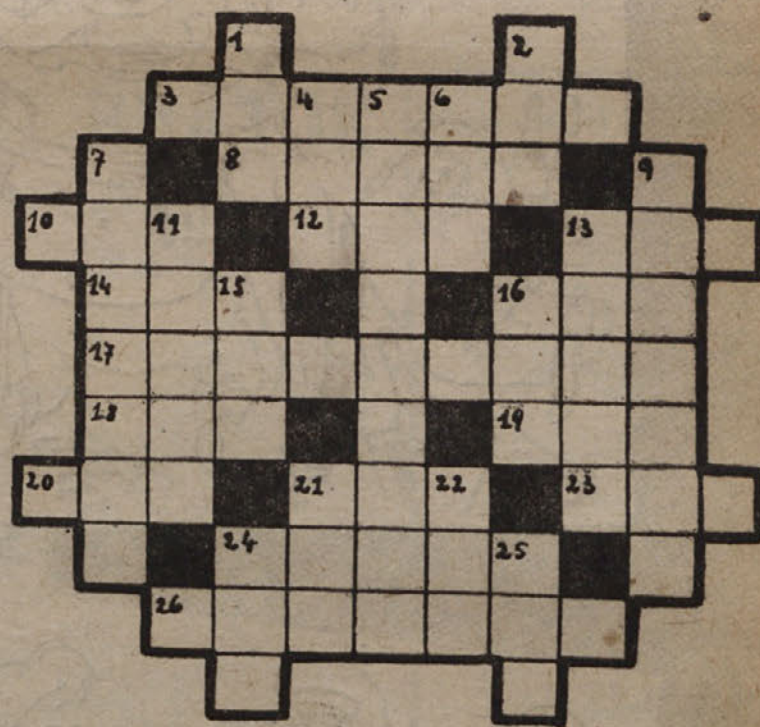
Barve Makedonije bodo zastopali: Jovce Serafinski in Georgi Cibrev v kategoriji do 250 ccm ter Medo Alijevski in Lambe Tufovski v kategoriji do 350 ccm.

Številno bodo zastopani vozači Srbije. Doslej so prijavljeni naslednji udeleženci: kategorija 125 ccm: Dežimiloš Čeda, Ravšavljevič Miloš, Ružič Miodrag, Savenju Boško; kategorija 250 ccm: Orovec Pavle,

Arvalj Djordje, Chiavellini Echio, Zovko Stanislav, Ružič Nedeljko; kategorija 350 ccm: Pavlovič Sava, Jovanović Milorad, Ranić Todor, Petrović Dragutin, Kostić Andrija, Janković Danilo; kategorija 500 ccm: Bogosavljevič Mile, Cebraja Stjepan, Todorović Antonije, Marinković Slavko, Popović Ilija, Razpopović Vasilje; kategorija 1000 ccm: Bogosavljevič Mile, Pavlovič Sava, Tanasijević Miodrag, Todorović Antonije, Kus Antun; kategorija 1000 ccm priklopnice: Nalović Odomir, Okrakov Nikola, Silvasi Bogoslav.

Izmed sosednjih držav so se prijavili Madžari s svojimi najboljšimi močmi, in to Ferdinand Puhony v kat. 350 ccm in kompresor DKW 250. Rudolf Fejer pa v kat. 125. Prijave ostalih inozemskih tekmovalcev bomo objavili, čim bodo prišle.

KRIŽANKA

Vodrovano: 3) del opreme, 8) del stavbe, 10) kurir, 12) reka v Rusiji, 13) stran neba, 14) sovjetska poročevalna agencija, 16) otok na Jadranu, 17) slovensko mesto, 18) pripadnik azijskega naroda, 19) prednik, 20) žensko ime, 21) šahovski klub Ljubljane, 23) odsev ognja, 24) žival, 26) kraj važnega sporazuma med zavezniki. Navpično: 1) domača žival, 2) pod, 4) število, 5) fizikalni prostor, 6) število, 7) slovensko mesto, 9) hrošček smrekin škodljivec, 11) instrument, 13) začimba, 15) sodišče (hrvatsko), 16) glasilo Enotnih sindikatov Jugoslavije, 21) pripadnik južnega evropskega naroda, 22) vzročni veznik, 24) kovaška naprava, 25) tatarski velikaš.

Rešitev ugank iz 81 št.

Znamenje:

Zive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan, da, koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak! Primorski par: Repentabor. Tri posetnice: Danes meni, jutri tebi.

Izid žrebanja

- I. CUDER ALMA, Log pod Mangartom, p. Bovec.
- II. JAZBEC VIDA, Sveto 39, Komen.
- III. CUDERMAN OGUJESLAV, Tupalice, p. Predvor pri Kranju

Odgovorni urednik
Jože Koren

Drobne športne vesti

Na tedenskem turnirju v Budimpešti je v polfinalni igri Mitić premagal Čehoslovaka Vrbo. Palada pa je izgubil proti Madžaru Ažbotu. V finalu se bosta srečala Mitić in Ažbot.

V Montecarlo je prispela jugoslovanska plavalna reprezentanca, ki bo od 10. do 14. septembra zastopala Jugoslavijo na evropskem prvenstvu.

V nedeljo 14. septembra bo v okviru balkanskega pokala nogometna tekma med Jugoslavijo in Albanijo v Tirani.

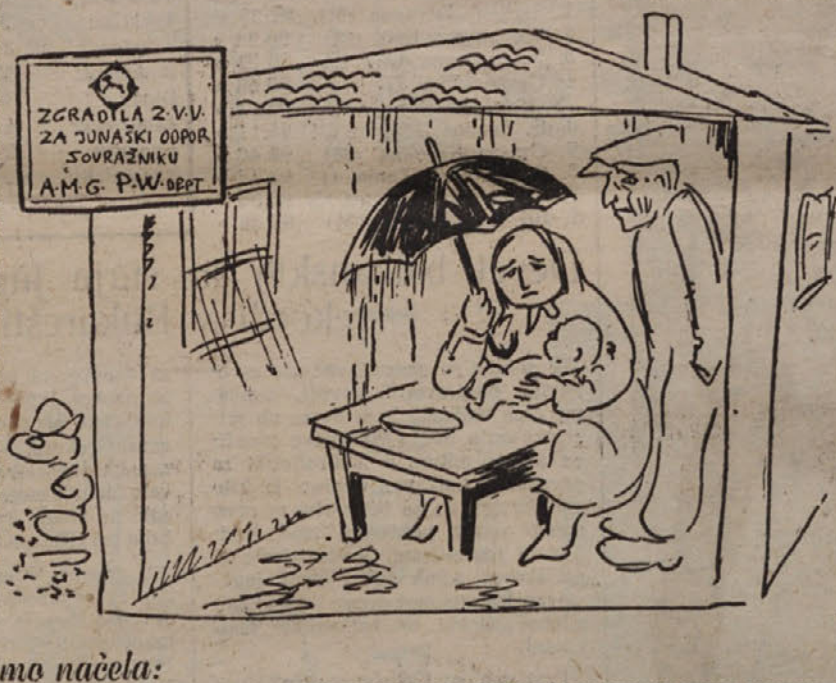
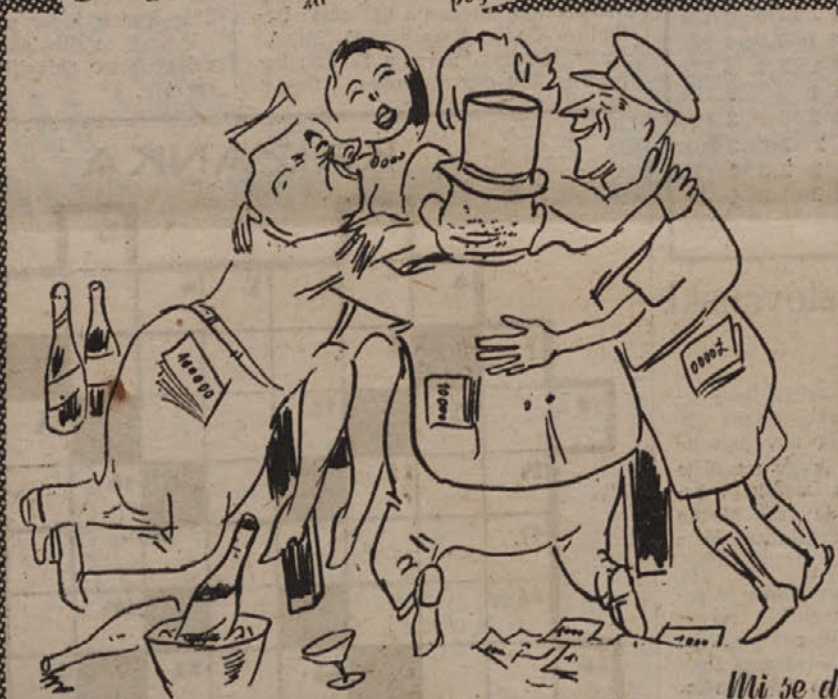
URAD ZA tajna dela pri Z.V.U.

Luzačnikova: Vidite, to je najmodernejši ameriški patent znamke Z.V.U. V en žep mu vlakneš čeh za 1.000.000, iz drugega pa pade podpisana pogodba za 100.000.000.

Jaz se pišem štrukelj, gospodje, in štrukelj je treba: dobro namazati in osladhati, da vam bo dober...

Mi se držimo načela:
Živeti in..., ... pustiti živeti

žalaj ste imela 60. parov čevljev?
Štrukljeva: Po možu so vsi sorodniki Bossi, pa nisem hotela, da bi mi delali sramoto čosi...

Niči: Je eno leto Z.V.U. pa si bova kupila preoceanški parnik